

Предметом подальших досліджень буде аналіз варіантів залучення інвестицій в електроенергетику України та вибір оптимального з урахуванням інтересів цієї галузі, її окремих складових, споживачів та суспільства, загалом.

1. Гамм Б.З., Шаталов В.И. О тарифном стимулировании роста объемов промышленного производства // Вестник ФЭК России. – 1998. – №11–12. – С.61–63. 2. Папков Б.В. Тарифный электроэнергетический кредит // Энергетика: экономика, технологии, экология. – 2000. – №4. – С.77. 3. Письменна У.С. Ринки електричної і теплової енергії в Україні: структура, ціноутворення і регулювання / У.С. Письменна, НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2008. – 208 с. 4. Ферапонтова Ю. Б. Экономические и правовые вопросы привлечения средств потребителей энергии при сооружении энергообъектов в условиях перехода к свободному оптовому рынку // Экономическая стратегия в электроэнергетическом комплексе. Труды НИИЭЭ (к 10-летию со дня основания). – М., 2007. – С. 191–198 5. Податковий Кодекс України № 2755-IV від 02.12.2010 р. // [Електрон. ресурс]. – Спосіб доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.47.2&nobreak=1> 6. Постанова Кабінету Міністрів України № 1764 від 27.12.2001р. Про затвердження Порядку державного фінансування капітального будівництва // [Електрон. ресурс]. – Спосіб доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=349367 7. Указ Президента України № 335/98 від 21.04.1998 р. Питання Національної комісії регулювання електроенергетики України // [Електрон. ресурс]. – Спосіб доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=335/98>.

УДК 339.727.24

О.П. Савіцька, Н.В. Савіцька

Національний університет “Львівська політехніка”

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

© Савіцька О.П., Савіцька Н.В., 2011

Розглянуто основні засади державного регулювання інвестиційних процесів в Україні, перспективи стимулювання залучення іноземного капіталу в економіку України. Проаналізовано тенденції проведення інвестиційної політики на сучасному етапі розвитку української економіки та надано рекомендації для її активізації в умовах своєї інтеграції України.

Ключові слова: державне регулювання, інвестиційна діяльність, інвестиції, економічне зростання, інвестиційний клімат, інвестиційна політика.

GOVERNMENT CONTROL OF INVESTMENT PROCESSES IN UKRAINE

© Savitska O., Savitska N., 2011

In the article basic principles of government control of investment processes are examined in Ukraine, prospects of stimulation foreign capital in the economy of Ukraine. The tendencies of conducting of investment policy are analysed on the modern stage of Ukrainian economy development. Recommendations are for its activation on the conditions of eurointegration of Ukraine proposed.

Key words: government control, investment activity, investments, economy growing, investment climate, investment policy.

Постановка проблеми. В сучасних умовах інтеграції та глобалізації світового господарства інвестиційні процеси мають ключове значення у становленні та розвитку вітчизняної економіки.

Основою для розвитку економіки України, забезпечення можливості її інтеграції в європейський соціально-економічний простір, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на сучасному етапі виступає ефективне здійснення інвестиційної діяльності на всіх рівнях: держава – регіон – галузь – підприємство. Для підвищення інвестиційної активності вітчизняних підприємств на державному рівні мають виконуватися важливі умови: формування та реалізація вираженої інвестиційної політики, забезпечення сприятливого ділового клімату в країні, розвиток інвестиційного та інфраструктурного забезпечення інвестиційних процесів тощо. На рівні регіонів та окремих галузей економіки ефективному здійсненню інвестиційної діяльності має сприяти розробка та реалізація регіональних і галузевих програм інвестиційного розвитку.

На рівні окремого підприємства необхідно застосовувати дієву систему управління інвестиційною діяльністю, здійснювати комплексну оцінку її ефективності та запроваджувати заходи, спрямовані на її підвищення.

Інвестиційна сфера не спроможна ефективно розвиватися за рахунок саморегулюючих механізмів. Необхідне впровадження відповідних адекватних важелів державного впливу, спрямованих на покращення інвестиційного клімату і підвищення ефективності інвестування.

Регулювання інвестиційної діяльності є складовою частиною державного регулювання економіки, одним із найважливіших інструментів державної підтримки інвестиційної діяльності та інструментом реалізації інвестиційної політики держави. Метою державного регулювання інвестиційних процесів є забезпечення реалізації соціальних, економічних, науково-технічних програм розвитку суспільства та державний захист і підтримка інвестицій.

Сьогодні державі ще не вдалося сформувати ефективний організаційно-економічний механізм інвестиційного регулювання, оскільки діючий неповною мірою відповідає сучасним вимогам. Необхідність подальшого дослідження з оцінки існуючої системи державного регулювання та розробки на цій основі заходів з удосконалення організаційно-економічних регуляторів управління інвестиційною діяльністю обумовила актуальність дослідження та відповідних пропозицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного регулювання інвестиційної діяльності висвітлені у працях зарубіжних вчених, зокрема, у Г. Бірмана, С. Брю, Д. Дарнінга, М. Джонка, Д. Ніркота, І. Кембелла, П. Ліндєрта, Д. Мілера, М. Портера, М. Татаренко, С. Фішера, Р. Холта, У. Шарпа [18] та інших. Вагомий внесок у розробку теоретичних і практичних досліджень зробили українські вчені: І. Бланк [6], З. Богачов, В. Будкін, Б. Губський, В. Вергун, О. Вовчак [9], О. Гаврилюк, П. Гайдуцький, Т. Майорова [12], О. Мертенс, А. Пересада [14], А. Філіпенко та інші. Проте проблема потребує всебічного аналізу та обґрунтування.

Н.О. Татаренко та А.М. Поручник вважають, що найважливішим джерелом економічного зростання є інвестиції, економічна природа яких полягає у використанні додаткової частки суспільного продукту, національного доходу для збільшення кількості та якості елементів продуктивних сил суспільства [16]. У економічній літературі зазвичай інвестиції розглядають як фінансові, про що свідчать всесвітньо відомі теоретичні фундаментальні праці таких економістів, як І. Бланк [6], А. Філіпенко, М. Колісник, О. Мертенс. На думку У. Шарпа, термін «інвестувати» означає «розлучитися» з грошима сьогодні для того, щоб отримати більшу їх суму у майбутньому [18]. Інші економісти розглядають інвестиції як вкладення в матеріальні об'єкти незалежно від того, в якій формі їх здійснювали. С. Мочерний трактує інвестиції як «довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку [9, с.20]. А. Пересада ділить усі інвестиції на фінансові, реальні, інноваційні та інтелектуальні [14].

Визначення інвестицій як вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення є характерним для загальної економічної теорії. Такої думки дотримуються й автори статті, вважаючи, що приріст капіталу повинен бути достатнім для того, щоб компенсувати інвесторам відмову від використання наявних у нього коштів на споживання поточного періоду, винагородити його за ризик, відшкодувати втрати від інфляції у майбутньому періоді.

Цілі статті. Метою дослідження є розроблення конкретних заходів щодо удосконалення державної політики стосовно іноземного інвестування та збільшення обсягів іноземних інвестицій в економіку України. Необхідною умовою залучення достатнього обсягу іноземних інвестицій є високий рівень інвестиційної привабливості, в основі якої є законодавча база державного регулювання інвестиційної діяльності та практика реалізації відповідних нормативно-правових актів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання – це сукупність інструментів, за допомогою яких відповідні органи держави на базі законодавства та в межах своєї компетенції здійснюють вплив на процес функціонування тієї чи іншої сфери суспільного життя.

Впровадження ринкових реформ потребує значної фінансової підтримки з боку держави, але її внутрішні джерела дуже обмежені і використовуються переважно для підтримки життєво важливих сфер економіки, тому велика увага приділяється пошуку додаткових джерел фінансування розвитку народного господарства, серед яких велике значення відіграють іноземні інвестиції. Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється шляхом прямого (адміністративно-правового) та непрямого втручання в інвестиційну діяльність (рисунок) [9, с.327].

Важелі державного впливу на інвестиційний клімат

Правова база діяльності іноземних інвесторів в Україні є доволі недосконалою, громіздкою та нестабільною. Сьогодні законодавчо-правова база щодо регулювання інвестицій нараховує більше ніж 100 різних нормативних документів (законів, указів, постанов, декретів, інструкцій тощо), окремі положення яких є неоднозначними і суперечливими, а зміни і доповнення до цієї бази нерідко погіршують умови діяльності іноземних інвесторів. Незважаючи на значну кількість нормативних актів, недосконалість законодавства сьогодні є однією з основних причин, які гальмують розвиток інвестиційної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється у таких формах: пряме управління державними інвестиціями; регулювання умов здійснення інвестиційної діяльності, що включає організаційно-правові, економічні, грошово-кредитні методи; контроль за законністю здійснення інвестицій усіма учасниками інвестиційної діяльності.

Державне пряме регулювання інвестиційних процесів включає: прогнозування і планування обсягу державних інвестицій; визначення умов та виконання конкретних дій щодо державного інвестування; розміщення державних замовлень та контроль за їх виконанням [9, с.108].

Організаційно-правові методи регулювання умов здійснення інвестиційної діяльності охоплюють: розроблення відповідного нормативного законодавства; розробку державних норм та стандартів в інвестиційній сфері; ліцензування інвестиційної діяльності; державну експертизу державних програм та проектів; антимонопольні заходи; приватизацію і роздержавлення; умови використання землі та інших природних ресурсів [9, с.110]. Правова база діяльності іноземних інвесторів в Україні є досить недосконалою, громіздкою та нестабільною. На даний час законодавчо-правова база щодо регулювання інвестицій нараховує більше ніж 100 різних нормативних документів (законів, указів, постанов, декретів, інструкцій тощо), окремі положення яких є неоднозначними і суперечливими, а зміни і доповнення до цієї бази нерідко погіршують умови діяльності іноземних інвесторів. Незважаючи на значну кількість нормативних актів, недосконалість законодавства сьогодні є однією з основних причин, які гальмують розвиток інвестиційної діяльності.

Особливої уваги заслуговує законодавче визначення самого механізму здійснення інвестицій в економіку. Такий механізм міг би включати, по-перше, види інвестицій і визначення сфери їх правового регулювання, в тому числі особливості участі різних інвесторів у кредитуванні інвестиційних проектів, а також права юридичних осіб на емісію боргових цінних паперів, надання вексельних кредитів; по-друге, порядок набуття прав власності інвестором; по-третє, порядок державного регулювання інвестиційної діяльності, що включає принципи розміщення централізованих інвестиційних ресурсів і державний замовлень, механізм державної підтримки пріоритетних галузей і виробництв.

Економічні методи регулювання умов здійснення інвестиційної діяльності включають: податковий механізм, амортизаційну політику, систему ціноутворення, надання фінансової допомоги [9, с.114].

Основними інструментами грошово-кредитної політики щодо регулювання інвестиційної діяльності є: встановлення нормативів обов'язкових резервів, які зобов'язані створювати банки для покриття ризиків, тим самим сприяючи активному використанню коштів для кредитування та інвестування; операції на відкритому ринку з державними цінними паперами; політика облікової ставки НБУ, за якою він продає кредитні ресурси банкам, збільшуючи або зменшуючи обсяги кредитних джерел для фінансування інвестицій.

Одним з найважливіших чинників, які регулюють структуру інвестицій та їхній вплив на економіку країни, є фіскальна політика, у центрі якої перебуває податкова система. Основою податкової політики повинно бути розроблення важелів впливу на економічні процеси, що відбуваються в країні за ринкових відносин.

Податкова система повинна стимулювати підприємців до вкладення коштів у реальний сектор економіки, але вона поки що не враховує можливість інвестування початку діяльності підприємства

за рахунок його засновників, забезпечення їм такого рівня доходу, який міг би зацікавити інвесторів у подальшому розвитку виробництва.

За даними проекту IFC «Інвестиційний клімат в Україні» 70 % підприємців вважають процедуру сплати податків головною перешкодою для розвитку бізнесу. Складність української податкової системи негативно впливає на діяльність підприємств. Українська система видачі дозволів також є перешкодою для ведення бізнесу та визначена звітом «Ведення бізнесу 2010» третьою найгіршою у світі [15].

Потужним важелем стримування іноземних інвестицій в Україну є нерівномірний розподіл податкового тиску, який є надмірним для легально працюючих суб'єктів господарювання на тлі існування величезного тіньового сектора економіки. Незважаючи на те, що переважна більшість іноземних інвесторів намагається вести прозорий та легальний бізнес, «тінізація» економіки суттєво ускладнює їх співпрацю з вітчизняними підприємствами, які не завжди в змозі дозволити собі ризик ведення прозорих і легальних операцій. Велика частка вилучення прибутку, нестабільність податкових ставок та правил нарахування перешкоджають ефективному веденню бізнесу в Україні.

За допомогою впроваджуваної податкової політики створюються реальні передумови для відпливу робочої сили і капіталу вітчизняних та іноземних інвесторів із капіталомістких галузей машинобудування до галузей зі швидкою оборотністю капіталу. Крім того, зняття пільг в оподаткуванні спільних підприємств не стимулюватиме припливу капіталу в капіталомістку промисловість.

Закони про податки, прийняті в Україні, встановлюють підвищений податковий тиск на підприємства, позбавляючи їх пільг з оподаткування прибутку незалежно від якості і складу внесених інвестицій, їх розміру, не скасовуючи додаткового оподаткування.

Формуючи податкову систему, необхідно враховувати вплив усіх видів податків на доходи суб'єктів господарювання, обсяги їх виробництва та рівень цін на виготовлену продукцію, на розмір доходів та обсяг національного продукту. Податкова політика трансформаційного періоду має враховувати пріоритетність розвитку окремих галузей національної економіки. Для створення умов щодо стимулювання розвитку підприємств у сфері виробництва необхідне законодавче регулювання, яке базується на завданнях розвитку пріоритетних галузей.

Щодо стратегічних цілей податкової реформи, на думку фахівців МВФ, ними мають стати збільшення конкурентоспроможності бізнес-сектору, залучення до оподаткування тіньового сектору економіки та комп'ютеризація інформаційної системи податкової служби України [4].

До групи податкових пільг інноваційно-інвестиційного характеру належать інвестиційний податковий кредит та інвестиційні податкові пільги, що є вагомими стимулами інвестиційної діяльності та використовуються в багатьох країнах. Інвестиційний податковий кредит передбачає зменшення податкового зобов'язання з податку на прибуток на певний відсоток суми коштів, інвестованих у придбання необоротних активів. Цей інструмент поширений у США, Австрії та багатьох інших країнах світу, де його застосування призвело до швидкого оновлення матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання, переозброєння виробництва, модернізації потужностей. У Франції та ФРН законодавство передбачає від 10 і більше видів податкових кредитів [16].

Інвестиційна податкова знижка на інвестиції та витрати у НДДКР передбачає право підприємств на пряме зменшення оподаткованого прибутку на повний або частковий обсяг зазначених витрат компаній. Економічна вигода держави від запровадження такої пільги полягає у стимулюванні інвестиційних вкладень у пріоритетні напрями розвитку.

Інвестиційна податкова знижка діє у багатьох країнах та кожна держава має власний напрям застосування. В Іспанії пільги надаються для інвестицій капітального характеру, в Португалії – інвестицій у створення нових робочих місць на відповідних територіях, у Данії – витрат на НДДКР [16].

Нарахування прискореної амортизації є одним з механізмів зменшення бази податку на прибуток підприємств за рахунок збільшення валових витрат та передбачає або збільшення норми амортизації в перші періоди використання основних засобів і нематеріальних активів, або

розширення бази нарахування амортизації через застосування методів подвійно понижуючого балансового залишку, методу семи років та кумулятивного методів. У США було скорочено терміни амортизації науково-дослідного обладнання до трьох, іншого рухомого майна – до п'яти років. У Японії дозволяється протягом першого року виробництва окремих, особливо важких виробів мати до 25 % вартості такої продукції за рахунок амортизаційних відрахувань.

Найсприятливіший режим господарювання та значні пільги надавали іноземним інвесторам Законом України «Про іноземні інвестиції» (1992р) [2]. Згідно з цим Законом майно, яке ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного фонду, звільняється від мита та податку на імпорт протягом терміну існування господарського товариства. Майно, яке ввозиться в Україну з метою інвестування на підставі господарських договорів, звільняється від мита та податку на імпорт в період дії інвестиційного контракту. Крім того, підприємства з іноземними інвестиціями мали право без ліцензії експортувати продукцію, роботи та послуги власного виробництва, а також імпортувати продукцію та послуги для власних потреб. Валютна виручка цих підприємств від експорту повністю залишалася у розпорядженні підприємства. Сума доходів підприємств з іноземними інвестиціями, що підлягала оподаткуванню, зменшувалася на величину коштів, що реінвестувалися на території України. Також товари, роботи, послуги власного виробництва підприємств з іноземними інвестиціями за участю українського капіталу звільнялися від податку на додану вартість. Дія цього закону була припинена зупинений Декретом Кабінету Міністрів «Про режим іноземного інвестування», який врегулював питання іноземних інвестицій більш жорстко. Експортувати без дотримання режиму ліцензування і квотування стало можливим лише для товарів власного виробництва, а імпорт товарів для власного користування не включено до Декрету. Декрет втратив чинність з прийняттям Закону України «Про режим іноземного інвестування» (1996р), який значно обмежував пільги для іноземних інвесторів. У Законі залишалось звільнення від обкладання митом майна, що ввозиться на територію України як внесок іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями. Головною умовою отримання пільг та гарантій іноземними інвесторами є державна реєстрація інвестицій.

Для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, окремим надаються пільги. Проте законодавчо можуть визначатися території, на яких діяльність іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями обмежується або забороняється, враховуючи вимоги національної безпеки.

Доволі важливою статтею Закону України «Про іноземні інвестиції» (1992 р) є стаття про гарантії іноземним інвесторам на десять років у разі зміни законодавства України про іноземні інвестиції [2].

Закон також передбачає, що іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права їх реквізувати, за винятком випадків здійснення рятувних заходів в разі стихійного лиха, аварій, епідемій. Іноземному інвестору гарантується адекватна і ефективна компенсація. Він має право на відшкодування збитків включаючи упушену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора [3].

Сьогодні законодавча база, яка регулює діяльність іноземних інвесторів на території України для підприємств з іноземними інвестиціями, передбачає:

- національний режим валютного регулювання та стягування податків і зборів, встановлений законами України для підприємств, створених без участі іноземних інвесторів;
- врегулювання питань здійснення іноземних інвестицій у формі придбання державних боргових зобов'язань;
- порядок стягнення податку на додану вартість з операцій передачі основних фондів як внеску до статутного фонду юридичної особи для формування її цілісного майнового комплексу в обмін на емітовані нею корпоративні права;

– створення сприятливих умов для інвестування пошуку, розвідування та видобування корисних копалин в Україні.

Стратегічним завданням України є законодавче впровадження чіткого диверсифікованого механізму пільгового режиму оподаткування у спеціальних економічних зонах, основними цілями створення яких є стимулювання притоку іноземного капіталу, розширення експортної бази, покращення платіжного балансу країни за рахунок надходжень у іноземній валюті, ефективне використання місцевих ресурсів, стимулювання перетворень, створення нових робочих місць.

Для зростання обсягів і поширення застосування іноземних інвестицій необхідно:

– спрощення процедур, що регламентують взаємовідносини держави і підприємств у сфері залучення іноземних інвестицій;

– створення надійної законодавчої системи страхування та перестраховування інвестиційних ризиків, заснування за участі держави страхової компанії і забезпечення її виходу на міжнародні страхові ринки;

– надання іноземному інвесторові права оренди на земельну ділянку під розміщення підприємства з іноземним капіталом на вигідний для нього термін;

– створення нормативно-правової бази з питань врегулювання відносин щодо залучення іноземних інвестицій для розробки родовищ корисних копалин;

– забезпечення реалізації спеціальних режимів інвестиційної діяльності у вільних економічних зонах та територіях;

– залучення в інвестиційну сферу заощаджень іноземних громадян з використанням гарантійних механізмів їх повернення;

– створення системи гарантій стабільності для забезпечення довготермінового фінансування інвестиційних проектів.

Основними пріоритетними напрямками розвитку іноземного інвестування мають стати: стабілізація політичної ситуації в Україні, формування стабільного законодавчого середовища для підприємництва; розвиток внутрішнього інформаційного забезпечення іноземних інвесторів з боку держави, розвиток інформаційного забезпечення інвесторів за кордоном стосовно розміщення українських інвестиційних проектів і програм; створення інфраструктури для організаційної та правової підтримки інвестиційної діяльності; здійснення рекламної компанії, випуск спеціалізованих інформаційних бюлетенів. У зв'язку з цим доцільно створити організації, що будуть розробляти та проводити експертизи проектів підприємств; страхові компанії, що здійснюватимуть страхування комерційних і некомерційних ризиків при реалізації виробничих проектів; інформаційно-консалтингові фірми, інвестиційні фонди.

Зниження податкового навантаження сприятиме підвищенню формування сприятливого інвестиційного клімату для розширення залучення інвестицій та подальшого розвитку економіки України, тим самим сприяючи збільшенню ВВП.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Державі необхідно впливати на подальшу активізацію інвестиційних процесів, створюючи пільги та знімаючи обмеження щодо діяльності іноземних інвесторів, вдосконалюючи нормативно-правову базу, забезпечуючи належні умови для підприємств з іноземними інвестиціями, сприяючи процесу приватизації, дотримуючи курсу євроінтеграції, ефективно вивчаючи та впроваджуючи передовий досвід у сфері інвестування, налагоджуючи сприятливе середовище для прибуткового функціонування капіталів у державі, причому однаковою мірою як для вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Інвестиційна політика повинна сприяти вирішенню таких питань: інвестиційне забезпечення структурної перебудови економіки; збільшення обсягу інвестиційних ресурсів за рахунок всіх джерел та їх ефективне використання; визначення пріоритетних напрямів та забезпечення ефективного використання капіталовкладень. Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно зробити все можливе, щоб зарубіжні інвестори не боялися вкладати кошти в економіку

нашої країни, зокрема, чітко визначити пріоритети розвитку на довготерміновий період, забезпечити систему узгодженості і стабільність законодавчої бази, особливо з формування і функціонування спеціальних економічних зон, територій пріоритетного розвитку; зменшити податковий тиск на підприємства, які вкладають ресурси в інвестиційний розвиток; створити однакові умови конкурентної боротьби; спрямовувати інвестиції у пріоритетні, з погляду ефективності, проекти; надати урядові гарантії інвесторам і закріпити їх на законодавчому рівні; забезпечити мінімізацію інвестиційних ризиків.

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 [станом на 12 лютого 2010 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.92 № 2198 – XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.96 [станом на 12 лютого 2010 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Азаров М. Новий Податковий кодекс набуває чинності в 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/top/show>.
5. Асмолова Г. Б. Податкове регулювання інвестиційних процесів в Україні [Текст]: Економіка: проблеми теорії та практики. – 2002. – Вип. 132. – с. 83-88.
6. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент [Текст]: підручник / І. О. Бланк. – К.: Київ, нац. торг.-ек. ун-т, 2003. – 398 с.
7. Бориц Л. М. Інвестування: теорія і практика [Текст]: навч. посіб. / Л. М. Бориц, С. В. Герасимова. – К.: Знання, 2007. – 685 с.
8. Братко О. В. Особливості формування оцінки інвестиційної привабливості економіки [Текст]: / О. В. Братко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 8. – С. 16-20.
9. Вовчак О. Д. Інвестування [Текст]: навч. посіб. / О. Д. Вовчак. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2008. – 544 с.
10. Гриньова В. М. Інвестування [Текст]: підручник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
11. Карковська В. Я. Інвестиційна діяльність та інвестиційна політика в регіоні (на матеріалах Львівської області) [Текст]: / В. Я. Карковська // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 4. – С. 8-10.
12. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність [Текст]: підручник / Т. В. Майорова. – К.: «Центр учбової літератури», 2009. – 472 с.
13. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. [Текст]: [Затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству № 22 від 23.11.1998 р.] // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18-28.
14. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом [Текст]: навч. посіб. / А. А. Пересада. – К.: Лібра, 2002. – 462 с.
15. Проект IFC «Інвестиційний клімат в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifc.org/Ukraine/bee/>.
16. Татаренко Н.О. Теорія інвестицій: [Текст]: навч. посіб. / Н. О. Татаренко, А. М. Поручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.
17. Ткаченко Т. Порівняльний аналіз податкового навантаження в економіці України та країнах з розвинутою економікою [Текст]: / Т. Ткаченко // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С.460 – 464
18. Шарп У.Ф. Інвестиції: пер. с англ. / У.Ф. Шарп, Г. Дж. Бэйли. – М.: Инфра, 1977. – 1042 с.